

גלולה – לא רק למניעת הריון

ד"ר אורלי גולדשטיק

גלולות למניעת הריון משווקות מזה למעלה מ-50 שנים. נשים רבות תופתענה לגלות שבמהלך השנים הצטבר מידע רב אודות היתרונות הבריאותיים הנוספים של הגלולה. כיום, מקובל להשתמש בגלולות למניעת הריון כטיפול למגוון בעיות גינקולוגיות, לאחר ביצוע בירור מתאים וביסוס האבחנה.

הפחתת כמות הדימום הווסתי:
למעלה מעשירית מהנערות והנשים בגיל הפוריות סובלות מאנמיה ("חסר דם") על רקע דימום ווסתי מוגבר. גלולות משולבות למניעת הריון, שמכילות הורמונים מסוג אסטרוגן ופרוגסטרון, מפחיתות ב-40-50% את כמות הדימום הווסתי. קיימים אמצעי מניעה נוספים שמכילים פרוגסטרון בלבד, העשויים אף הם להפחית את כמות הדימום. הסדרת הדימום הווסתי.

דימומי ווסת לא סדירים עלולים לפגוע באיכות החיים של מתבגרות ונשים. דימומים צפופים עלולים לגרום לאנמיה, במיוחד אם הם ממושכים או חזקים. דימומי ווסת במרווחים גדולים עשויים להיגרם מהעדר ביוץ, מצב שלאורך זמן עלול לגרום לשינויים לא רצויים ברירית הרחם. במהלך שימוש סדיר בגלולות משולבות למניעת הריון, הדימומים הווסתיים הופכים להיות מסודרים, אולם יש לזכור שהשפעה זו קיימת רק כל עוד הגלולות ניטלות כסדרן.

טיפול בכאבי מחזור:
כ-90% מהנשים בגיל הפוריות סובלות מכאבי מחזור בחומרה כלשהי. גלולות משולבות למניעת הריון מפחיתות כאבי מחזור ב-70-80% מהנשים עם כאבי מחזור ללא פתולוגיה באגן. בנשים הסובלות מכאבי מחזור בגלל אנדומטריוזיס ניתן לטפל בגלולות למניעת הריון, אך לנשים אלו אנו ממליצים על נטילה רציפה של הגלולות (בלי הפסקה בין החפיסות). יש לציין שגם תכשירים המכילים פרוגסטרון בלבד מפחיתים כאבי מחזור באופן יעיל.

שימוש בתכשירים הורמונאליים לצורך הפסקת הדימום הווסתי:
ניתן להשתמש בגלולות משולבות למניעת הריון וגם בתכשירים הורמונאליים מבוססי פרוגסטרון, לשם השריית אל-ווסת, כלומר הפסקה מלאכותית של הדימומים הווסתיים. העדר דימום ווסתי יכול להיות פתרון לתופעות גופניות המופיעות במהלך הדימום או בסמוך לו, כמו: כאבי מחזור, כאבי ראש מחזוריים, כאבים בשדיים, תסמונת קדם ווסתית ופרכוסים נויורולוגיים מחזוריים בנערות. נערות ונשים לאחר דימום חריף יכולות ליהנות מהפסקה ממושכת של דימומי הווסת, שבמהלכה תטופל האנמיה, ההמוגלובין יעלה ויחודשו מחסני הברזל. הפסקת הדימום הווסתי מתבקשת לעיתים אצל נערות עם צרכים מיוחדים, שהן והמטפלים בהן מתקשים להתמודד עם הופעת הדמם החודשי. נשים המעדיפות "לדלג" על דימומים חודשיים, מטעמים אישיים, מטעמי דת או מטעמי נוחות, יכולות להשתמש בגלולות למניעת הריון לשם כך.

טיפול בשיעור יתר ופצעי בגרות:

גלולות למניעת הריון מפחיתות את ייצור ההורמונים האנדרוגניים, שמעודדים צמיחת שיער גוף (שיעור יתר) ופצעי בגרות (אקנה), וגם גורמות לכך שההורמונים הללו יהיו פחות פעילים ע"י הגברת ייצור החלבון שקושר אותם בדם. הגלולות מפחיתות צמיחה של שיער גוף חדש, אבל אינן מעלימות שיער קיים, אותו יש להסיר באמצעים אחרים (בטיפול קוסמטי או לייזר). בנערות הסובלות משיעור יתר, אקנה קשה, ווסת לא סדירה על רקע תסמונת השחלות הפוליציסטיות, גלולה למניעת הריון היא הטיפול היעיל ולכן גם המומלץ ביותר.

הפחתת הסיכון לסרטן הרחם, סרטן שחלות וסרטן המעי הגס: לנשים המשתמשות בגלולות למניעת הריון יש סיכון מופחת ב-50% לחלות בסרטן רירית הרחם, והשפעה זו קיימת גם 20 שנה לאחר הפסקת נטילת הגלולות. הפחתת הסיכון לסרטן רירית הרחם משמעותית יותר ככל שמשך נטילת הגלולות ארוך יותר. שימוש בגלולות למניעת הריון מפחית ב-27% עד 40% את הסיכון לסרטן השחלה, והשפעה זו משמעותית יותר ככל שנטילת הגלולות ממושכת יותר (נצפתה ירידה של כ-20% לכל 5 שנות טיפול) ! הפחתת הסיכון נמשכת גם למעלה מ-15 שנים לאחר הפסקת השימוש בגלולות. הגלולות מפחיתות את הסיכון לסרטן השחלות גם בנשאות של הגן לסרטן שד ושחלה, ללא עליה בסיכון לסרטן השד! לפיכך, יש הממליצים לנשים שנושאות את הגן לסרטן השד והשחלה, ליטול גלולות למניעת הריון כדי למנוע התפתחות של סרטן שחלות. לנשים שמשמשות בגלולות למניעת הריון סיכון נמוך בכ-20% ללקות בסרטן המעי הגס, אבל ההפחתה בסיכון קיימת רק בעת השימוש בגלולות ובסמוך להפסקתו.

לסיכום, הגלולה למניעת הריון חשובה מאד לבריאות האישה. מניעה של הריונות בלתי רצויים הינה מטרה חשובה בפני עצמה, ומאפשרת לאישה שליטה ותכנון של גודל המשפחה והמרווחים בין הלידות. נשים ונערות יכולות ליהנות מהשפעות חיוביות נוספות של הגלולות, ובמקרים מסוימים להשתמש בגלולות כתרופה לטיפול במגוון של מצבים בריאותיים. יחד עם זאת, ראוי להזכיר שהגלולה למניעת הריון הינה תרופת מרשם, ויש לשקול את היתרונות והחסרונות האפשריים לפני תחילת הטיפול.